

rao da vrijedi tekst iz pjesme SS 20 u Grafenauerovoj raspravi, a kada taj tekst stavimo ispod napjeva br. 7, nailazimo na poteškoće.

Na kraju još mali dodatak popisu hrvatskih varijanata. Krajem 1966, među slovačkim Hrvatima u Devínskoj Novoj Vesi kraj Bratislave našao sam i magnetofonom snimio 3 napjeva, varijante pjesme „Marija i brodar”. Jedan od tekstova počinje „Pri Betlehemi trava zelena” poput Kurelčeva zapisa iz Čatara. Dva napjeva razvijaju se unutar pentakorda s malom tercom iznad note finalis, unutar pentakorda molskih karakteristika.

Jerko Bezić

THE CRITICS, THE BALLAD. Readings selected and edited by MacEDWARD LEACH AND TRISTRAM P. COFFIN, Southern Illinois University Press 1961, 284 str.

Godine 1961, izdala je izdavačka kuća Southern Illinois University Press USA petnaest rasprava odnosno predavanja o baladama, koje su ranije bile štampane u raznim povremenim naučnim časopisima. Sada su prikupljene u jednoj knjizi, a čitava materija je podijeljena na tri dijela. Prvi dio sadrži pet rasprava pod zajedničkim skupnim naslovom „Počeci balada i njihova definicija”. Drugi dio ima zajednički naslov drugih pet rasprava „Metrika i muzika balada”. Treći dio sadrži još pet rasprava pod zajedničkim naslovom „Balada i njezine literarne tradicije”.

U uvodnom saopćenju navodi se za svaku radnju, iz kojeg je časopisa preštampana i kada je prvi put tamo izašla. Sve su to vodeći američki časopisi koji se bave isključivo folklorom, ili to čine od vremena do vremena. Iz podataka se vidi da članci uglavnom potječu od suvremenih autora koji su poznati u naučnom svijetu kao vrhni stručnjaci. Obradba tema u člancima ovoga izbora na naučnoj je visini, svaki rad o svojoj temi daje podatke iscrpno i prikupljene iz ozbiljnih izvora.

Članke su sabrali i izdali MacEdward Leach i Tristram P. Coffin. Izdavači i redaktori u uvodnoj riječi ističu da u današnje doba ima mnogo izdanja zbirki balada te će ovi članci, (odnosno, kako ih oni zovu: eseji) biti ne samo ljubiteljima, nego i stručnjacima dobar priručnik koji sadrži osnovne pojmove i podatke o toj pjesničkoj vrsti.

Prvih pet eseja obrađuje ove teme: „Istraživač i pjevač balada”. Pisac Joseph W. Hendron izlaže kako sam tekst bez osebjnog načina pjevanja balada nikada ne pruža potpun dojam o baladi. Drugi esej napisala je Thelma G. James, nastavnica pučke pjesme na univerzitetu u Wyne-u, pod naslovom „Engleske i škotske balade od Francis J. Childa”; raspravlja o čuvenoj Chidovoj zbirci balada koja je od 1858. g. izašla u tri izdanja. Autorica je postala čuvena po tome što je taj njezin članak bio glasno odbijanje obožavanja Childa i njegove teorije o baladi.

U daljnjim člancima obrađene su teme: „Balada i opća poezija” (Francis B. Gummere), „Balada i ples” (George McKnight), i najposlije rad „Autorstvo i postanak škotskih balada” (Alexander Keith).

Druga grupa članaka bavi se temom „metrika i muzika balada”. U prvom članku Phillips Barry raspravlja o temi „Učešće pučkog pjevača u stvaranju pučke balade”. Autor se već u početku izjašnjava o srži problema ističući da termin „pučka pjesma” sadrži u sebi paradoks, koji ukazuje na to kao da je autor takve pjesme „puk”, dakle kolektiv, što to nije tačno - jer stvaralaštvo svake pjesme, pa i narodne, potječe od individua, a narod (kolektiv) daje joj konačan oblik ili kako je već prije kazao Oskar Wolf: „narod ne govori u pjesmi, on pjeva”. Govor i pjevanje (muzika) nerazdvojni su elementi iz kojih nastaje pučka balada. Veoma je dokumentiran esej poznatoga američkog muzikologa Bertranda H. Bronsona: „Meduzavisnost melodije i teksta u baladi”, koji učešće pjevača u stvaranju narodne pjesme naročito naglašava i dokazuje brojnim primjerima. Istraživač, kaže on, koji nije u stanju, da sagleda muzički dio narodne pjesme, isto tako kao i tekstovni dio konačno će spoznati samo poluistinu. Slijedi rasprava američkog muzikologa Samuela P. Bayarda: „Uvod u studij glavnih melodijskih grupa pučkih pjesama” u kojoj prikazuje postanak, seobu i variranje melodija, koje nastaju nezavisno od tekstova pjesama. U eseju „Profesionalizam i amaterizam u studiju pučke muzike”, (Charles L. Seeger) autor podrobno tumači oba pojma i ograničava njihovo značenje u muzičkom folkloru. George R. Stewart, koji je poznat po radovima o

zapadnoameričkoj i engleskoj versifikaciji, u svojoj raspravi „o metrici narodnih balada“ analizira specijalne tipove stihova kod raznolikih vrsta balada.

Treća skupina eseja u toj knjizi čini posljednju grupu rasprava i tretira pitanja o literarnoj tradiciji balada. Holger Olof *Nygaard*, koji se odlikovao djelima u kojima je raspravljao o variranju tekstova balada, u svom članku raspravlja specijalno o baladi br. 4. iz Childove knjige kao primjeru za tu svoju temu. Slijedeći članak napisala je Anne G. *Gilchrist*, folklorist i muzikolog svjetskoga glasa, unatoč tome što nije izdala koju veću knjgu. Njezin rad obrađuje temu balade „Lambkin“, pod naslovom „Studija o evoluciji“. Imala je, kako bi se danas kazalo, „fenomenalno“ pamćenje melodija, te je mogla muzikolozima pomoći u lociranju bilo koje narodne melodije. Tako i u ovoj radnji analizirajući »baladu o Lambkinu«, navodi za ilustraciju svojih misli mnoge njezine melodijske varijante. O nekim posljedicama pisarskih ili tipografskih pogrešaka u daljem usmenom prenošenju narodnih pjesama piše W. Edson *Richmond*. Naročito ističe, kako su takve pogreške bile uzrokom izmjenama tekstova. *John Speirs* piše o škotskim baladama. On je poznat medievist. Bio je profesor na univerzitetima u Rigi, Kairu, a najposlije u Engleskoj gdje se istakao svojim djelom »Srednjovjekovna engleska poezija«, pa u tome okviru piše i taj svoj esej. Posljednji članak u knjizi potječe od Tristana P. *Coffina*.

Prikazana knjiga dobar je primjer kako se od različitih članaka, od različitih autora, objavljenih u razmaku od više godina a katkada i više decenija, može uspješno sastaviti dobra knjiga. Tako nam ova knjiga daje dobar uvid u narodnu baladu kao specijalnu vrstu narodne književnosti, gledanu s raznolikih aspekata. Citajući je, doimlje nas se kao da prisustvujemo nekom simpoziju o toj temi.

Vinko Žganec

DEUTSCHE VOLKSLIEDER MIT IHREN MELODIEN. BALLADEN, Herausgegeben vom Deutschen Volksliedarchiv. Fünfter Teil, Zweite Hälfte. Unter Mithilfe von ERICH SEEMANN (+) gemeinsam mit ROLF WILH. BREDNICH UND WOLFGANG SUPPAN herausgegeben von WILHELM HEISKE. Freiburg/Breisgau 1967, 163 — 340 str.

Pod gornjim je naslovom izdao Deutscher Volksliedarchiv u Freiburgu god. 1967. drugi dio petog sveska svoga opsežnog djela o njemačkim narodnim pjesmama i njihovim napjevima.

U predgovoru se govori o znatnim promjenama u redakciji djela, koje su nastale za vrijeme od osam godina dok se spremalo izdavanje petog sveska. Najznatnija je nastupila smrću istaknutog i dugogodišnjeg suradnika i redaktora djela Ericha Seemanna, koji je umro 10. V 1966. Neki su opet suradnici napustili Volksliedarchiv, a na njihovo su mjesto došli novi.

Usprkos tih promjena, djelo je zadržalo svoj karakterističan oblik i svoju visoku naučnu razinu, kojom se odlikovao već prvi svezak objelodanjen god. 1965. pod uredništvom istaknutog istraživača narodne poezije Johna Meiera. Pojedina se balada osvjetljuje sa raznih stanovišta: najprije dolazi tekst balade s notama i varijante teksta i melodije; slijedi kratak sadržaj balade i njezina regionalna raširenost. Tu su nabrojena ne samo sva mjesta njemačkoga jezičnog područja gdje je proširena balada nego i strana jezična područja, a navode se i tematski srodne balade. Zatim dolazi povijest razvitka teksta i napokon povijest razvitka melodije.

Za sakupljanje tako obilnog materijala bila je potrebna suradnja istraživača iz drugih institucija i iz drugih država. Da takva suradnja postoji i da je vrlo živa i plodna, vidi se iz zahvale upućene suradnicima, koja se nalazi u predgovoru drugog dijela. Tamo se sumarno zahvaljuje svim institutima, arhivima i bibliotekama u Njemačkoj i u inozemstvu koji su pomogli pri sakupljanju građe, a pominje se zahvaljuje brojnim istraživačima iz Njemačke i iz gotovo svih ostalih evropskih zemalja. (Među njima susrećemo imena i naših istraživača Maje Bošković-Stulli i Zmage Kumer.)

Peti svezak obuhvaća 35 balada s tematikom o zgodama iz obiteljskog života većinom s tragičnim svršetkom. Tu susrećemo udovicu koja se preudala, ali je nesretna u drugom braku i žali za prvim mužem; zlu maćehu koja progoni svoje pa-